

Şanlıurfa Süt Sığırcılığı İşletme Sahiplerinin; Sektörel Memnuniyetleri, Sorunları ve Beklentileri

**Remziye ÖZEL¹, Turan BİNİCİ¹, M. Reşit SEVİNÇ², Veysel ASOĞLU³,
Kasım KAYA⁴, Gönül SEVİNÇ⁴, Mustafa ŞİT⁴**

Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü¹
Harran Üniversitesi, Bozova Meslek Yüksek Okulu²
Harran Üniversitesi, Siverek Meslek Yüksek Okulu³
Harran Üniversitesi, Suruç Meslek Yüksek Okulu⁴
İletişim: rsevinc@harran.edu.tr

Özet

Harran Ovası bereketli toprağıyla sadece bitkisel üretim için değil, hayvansal üretim için de oldukça avantajlı imkanlara sahip olan bir bölgedir. Bölgede beş yıl öncesine kadar sadece küçükbaş hayvan yetiştiriciliğı yoğun olarak yapılmakta iken son yıllarda süt sığırcılığı ve besi sığırcılığı gibi büyükbaş hayvancılık işletmelerinin sayılarında da ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Bu gelişme sadece hayvansal üretim açısından olumlu olmayıp; bölgede üretilen bitki deseninini (mısır, yonca, arp, sebze) değışimine ve tarıma dayalı sanayi tesislerinin (gıda, yem, süt, et) artışına da katkıda bulunmuştur. Bu çalışmada; Şanlıurfa'da faaliyette bulunan süt sığırcılığı işletme sahipleri ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Görüşmeler ile elde edilen veriler, gözlemler ve değerlendirmeler sonucunda; işletme sahiplerinin sektörel memnuniyetleri ölçülmeye çalışılmış, sektörde yaşanan ve yaşanma potansiyeli olan sorunların tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu tespitler ışığında, özellikle işletme sahiplerinin sektörel deneyimleri ve yaşadıkları sıkıntılar göz önünde bulundurularak; yapılması gereken uygulamalar ve izlenmesi gereken politikalar önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şanlıurfa, Harran Ovası, Süt Sığırcılığı.

Sectorial Satisfaction, Problems and Prospects of The Dairy Cattle Business Owners in Şanlıurfa

Abstract

With its fertile soil, Harran plain is an area that has very advantageous opportunities not only for crop production but also for animal production. While only sheep and goat breeding was expended on until five years ago, a significant increase was also observed in the number of bovine breeding business such as dairy and beef cattle in recent years. This development is not only positive in terms of animal production but it makes contribution to the increase of agro-industrial plants (food, forage, milk, meat) and diversity of plants (corn, wheat, barley, vegetables) produced in the region. In this study; focus group discussion has been made with the dairy cattle enterprises owners operate in Şanlıurfa. As a result of data obtained by interview, observations and evaluations; sectorial satisfaction of business owners has been tried to be measured and it has been aimed to identify the problems that happened or have the potential to happen in the sector. In the light of these findings, taking into consideration the sectorial experiences, trials and tribulations of the business owners; applications need to be done and policies should be followed have been proposed.

Keywords: Şanlıurfa, Harran Plain, Dairy Cattle.

Giriş

Şanlıurfa ilinde tarım alanlarının miktarı 1200573 hektar (toplam ilin % 64.1) kadardır. Şanlıurfa ili, genel arazi bölünüşü içerisinde tarım alanları bakımından hem Türkiye'deki tarım alanlarına (% 36), hem de GAP Bölgesi'ndeki tarım alanlarına (%43.6) göre daha avantajlı bir orana (% 64.1) sahiptir. Ayrıca il, bölgedeki toplam tarım alanlarının %36.2'sini, Türkiye'deki tarım alanlarının ise % 4.2'sini oluşturmaktadır. Bu büyük potansiyelinden dolayıdır ki Şanlıurfa ili, GAP içerisinde "tarım ve tarıma dayalı ihracat üssü" olarak değerlendirilmektedir (Benek, 2006).

Yüzölçümü içindeki tarım alanı incelendiğinde alt bölgeler sıralamasında en fazla tarım alanı % 70 ile TRC21 II'de (Birecik, Bozova, Halfeti ve Suruç) bulunmaktadır. Bunu sırasıyla TRC21 III (Hilvan, Siverek, Viranşehir) ve TRC21 I (Merkez, Akçakale, Ceylanpınar ve Harran) izlemektedir. Çayır mera alanlarına bakıldığında ise, Şanlıurfa yüzey alanının % 13'ü mera alanı iken, bu oran Türkiye genelinde %26'dır. Şanlıurfa ülke geneline göre % 50 oranında mera alanından yoksundur. Alt bölge yüzölçümüne göre en fazla mera alanı III. Alt bölgede bulunmaktadır. Bunu sırayla II ve I. Alt bölgeler izlemektedir. Orman varlığı bakımından Şanlıurfa yüzölçümünün %0.6'lık alanına tekabül eden 11817 ha alan ile ülkenin orman ve fundalık alanı bakımından en fakir ilidir. Var olan orman varlığı da en

fazla TRC21 III. alt bölgede bulunmaktadır. Tarım dışı alanların ülke geneli ile mukayese edildiğinde Türkiye'de % 13, Şanlıurfa'da ise % 27 oranında tarım dışı arazi olduğunu görmekteyiz. Şanlıurfa'da, Türkiye genelinin üzerinde %14 oranında değerlendirilmeyen arazi bulunmaktadır. Sonuç olarak, Şanlıurfa tarımsal bakımdan önem taşıyan tarım alanı itibarıyla Türkiye ortalamasının üstünde, Çayır – mera alanı ve orman – fundalık bakımından zayıf ve ülke ortalamasının altında görülmektedir. Tarım dışı arazi bakımından ise ülke ortalamasının üstünde bir değere sahiptir (Karaağaç ve ark., 2006).

İlde en çok ekilen tarımsal ürünlerin başında buğday, arpa, pamuk, mercimek, susam, nohut, karpuz, kimyon, biber, mısır, domates ve patlıcan gelmektedir. Bu ürünler içerisinde pamuk, biber, mısır, domates ve patlıcan sulu şartlarda, diğer ürünler ise ağırlıklı olarak kuru şartlarda ekilmektedir. Ancak, sulama imkânlarının olduğu alanlarda pamuk tarımı ile dönüşümlü olarak sulu şartlarda buğday ve arpa I. ürün, mısır, susam, nohut ve karpuz ise II. ürün olarak yetiştirilmektedir (Benek, 2006).

Şanlıurfa ilinde 2013 yılı kayıtlarına göre toplam 196994 büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Bu rakam Türkiye toplamının %1.35'idir. 2009 yılından itibaren her yıl artan hayvan sayısı 2012 yılında bölgede görülen üç gün hastalığı nedeniyle azalmış ancak 2013 yılında artış devam etmiştir (TÜİK, 2014).

Çizelge 1. Şanlıurfa ilinde 2009 – 2013 yılları arası büyük ve küçükbaş hayvan sayısı.

Yıllar	Büyükbaş			Küçükbaş		
	Sığır	Manda	TOPLAM	Koyun	Keçi	TOPLAM
2009	146.931	855	147.786	2.167.700	207.662	2.375.362
2010	176.780	490	177.270	1.203.047	101.346	1.304.393
2011	187.054	415	187.469	1.350.104	174.915	1.525.019
2012	179.076	414	179.490	1.361.371	176.125	1.537.496
2013	196.574	420	196.994	1.501.431	224.134	1.725.565

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014.

Bölgede son beş yıla kadar sadece küçükbaş hayvancılık yoğun olarak yapılmakla beraber, uygulanan tarım politikaları ve hibe programları ile büyükbaş hayvan yetiştiriciliği gelişmeye başlamış ve ildeki bu durum domino etkisiyle diğer potansiyel sektörlerdeki gelişmeleri hızlandırmıştır.

Bu çalışmada; sektörde hem tedarikçi hem de tüketici konumunda ciddi bir potansiyele sahip olan süt sığırcılığı işletmelerinin, mevcut durumları, yaşadıkları sorunlar ve işletme sahiplerinin sorunlarının çözümleri için beklentileri araştırılmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışmanın ana materyalini; 2013 yılında Şanlıurfa ilinde faaliyette bulunan ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan destek alan süt sığırcılığı işletmeleri oluşturmuştur. İstenilen niteliklere sahip olan işletme sayısının 29 adet olduğu tespit edilmiştir. Odak grup görüşme yöntemi kullanılarak, işletme sahipleri ile görüşülmüş, ancak 5 işletmenin faaliyette olmaması, 4 işletme sahibinin ise görüşmeden kaçınması dolayısıyla veriler 21 işletme sahibinden elde edilmiştir.

Araştırma Bulguları ve Tartışma

İşletmelerin Mevcut Durumu

Hayvan Sayısı ve Fiziki Durum

İşletmelerde en düşük süt sığırı sayısı 23 iken en yüksek süt sığırı sayısı 400'dür. 21 işletme için ortalama süt sığırı sayısı 108,57 adettir. İşletmelerde bulunan süt sığırlarının tamamı kültür ırkı olup sertifikalıdır. Süt sığırlarının toplam alım değeri yaklaşık 9.04 milyon TL olup, 1 adet süt sığırının ortalama mali değeri 8.337,93 TL'dir. İşletmelerde süt sığırları dışında boğa, dana ve buzağı da

bulunmaktadır. Tüm hayvanlar dikkate alındığında işletmelerdeki toplam hayvan varlığının mali değeri yaklaşık 14.29 milyon TL'dir. İşletmelerin ortalama hayvan varlıklarının mali değeri 680.661,9 TL'dir.

İşletmelerin tamamı faaliyetlerini yarı açık hayvan barınaklarında (ahırlarda) ve kapalı idari binalarda yürütmektedir. İşletmelerde hayvan barınakları – ahırlar, yemlikler, sağım haneler, doğumhaneler, idari binalar gibi fiziki yapıların yeterli ve uygun olduğu görülmüştür. İşletmelerde süt sığırcılığı faaliyetlerinin devamı için gerekli olan makine ve teçhizatların (Yem karma, yem kırma, süt sağım, süt tankı, silaj makineleri vb.) işletme büyüklüklerine göre yeterli sayıda var olduğu görülmüştür. İşletmelerin gerek bina gerekse makine teçhizat için hem hibe hem de faizsiz kredi desteklerinden faydalanmaları dolayısıyla inşaat yapımı ve makine teçhizat alımı konularında finansman sıkıntıları yaşamadıkları ve dolayısıyla tüm ihtiyaçlarını giderebildikleri tespit edilmiştir.

Personel Durumu

İşletme sahiplerinin tamamı erkek olup, ortalama yaşı 42'dir. 21 işletmenin 5'i tamamıyla aile işletmeleri olup bu işletmelerde hiç yabancı işgücü kullanılmamaktadır. İşletmelerde toplam 122 kişi çalışmakta olup bunun 6'sı kadındır. Ortalama 108.57 süt sığırının bulunduğu işletmelerde çalışan ortalama birey sayısı (aile işletmeleri dâhil) 5,8 kişidir. İşçilerin ortalama yaşları 30.18, ortalama eğitim düzeyi ise ilköğretim seviyesinde olup, hayvan sağlığı bölümünden mezun olan 2 erkek personel bulunmaktadır. Aile işletmeleri dışındaki diğer işletmelerde işbölümü yapılmış olup ücretlendirme sistemi bu işbölümüne göre yapılmaktadır. Ancak genel olarak ödenen ortalama ücret asgari ücretin biraz altında net 650 – 700

TL/ay civarındadır. Kırsalda bulunan 4 işletmede Suriyeli aileler ile karşılaşmış olup, işletme sahiplerinin kalacak yer ve yemek temini karşılığında bu ailelerin ücret almadan işletmelerde çalıştıkları görülmüştür. 19 işletmede daimi – sürekli çalışan veteriner bulunmamaktadır. Bu işletmeler veteriner ihtiyaçlarını periyodik olarak özel sektörden, Tarım Hayvancılık Bakanlığı'nın merkez veya tahta teşkilatında çalışan personellerinden gidermektedirler.

İşletmelerin Arazi Varlığı

İşletmelerde en önemli gider kalemi yem olup, kendi yemini üreten işletmelerin sektördeki finansal ve rekabet üstünlükleri tartışılmazdır. 13 işletmenin kendisine ait arazisi olup, işletmelerin toplam arazi varlığı 6.921 dekadır. İki işletmenin arazi varlığı 2000 ile 3000 dekar olup, bu işletmelerin arazi varlıkları çıkarıldığında toplam arazi varlığı 1921 dekara düşmektedir. Bu iki işletme dışında diğer işletmelerin arazi varlıkları 50 ile 300 dekar arasındadır. Bu arazilerin tamamında su kullanım imkânı bulunmakta olup, yıl içerisinde en az iki, bazı yerlerde üç defa ürün alınabilmektedir. İşletmeler ürün olarak tesislerinde kullanabilecekleri arpa, buğday, mısır ve yonca ekmektedirler. Kendi arazisi olmayan işletmelerin özellikle yemlik ürünlerin (arpa, buğday, mısır, yonca) fiyatlarında meydana gelen dalgalanmalarda ciddi anlamda etkilendikleri ve faaliyet dönemi içerisinde finansal sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir.

İşletmelerin Gelir - Gider Kaynakları

İşletmelerde temel gelir kaynağı günlük süt satışı ve kesimlik hayvan satışlarıdır. Bununla beraber arazisi olan işletmelerin yemlik ürün (Buğday, arpa, mısır vb.) sattıkları, bazı işletmelerin ise buzağı ve süt destekleri aldıkları görülmüştür. Ancak bu

işletmelerin sayısı azdır. Yem bitkisi satan 4, süt desteği alan 4 ve buzağı desteği alan 2 işletme bulunmaktadır.

İşletme sahiplerinden bir tanesi sütü kendi imkânları ile satarken, diğer işletmeler firmalar ile anlaşmışlardır. İşletmeler sütün pazarlanması konusunda sıkıntı yaşamamakla beraber, sütün litre fiyatında bir standart bulunmamaktadır. Şanlıurfa ilinde süt alan (Diğer illerden gelenlerde dahil olmak üzere) yaklaşık 4 firma bulunup bu firmalar sütün litresini 0.85 – 1.10 TL arasında almaktadırlar.

Süt sığırıcılığı ile uğraşan işletmelerin temel gelirlerinden biri ineklerinden almış oldukları buzağılardır. Bu buzağılar yaklaşık 18-24 ay bakım sonrası pazara kesimlik hayvan olarak sunulabilmektedir. İşletmeler kesimlik hayvanları kendi imkânları ile veya Şanlıurfa Et Balık Kurumu aracılığıyla satmaktadırlar. Ancak bu süreçte işletme sahipleri ciddi sorunlar ile karşı karşıya kalmışlardır. Karkas ağırlığı 150 – 250 kilogram gelen kesimlik hayvanların normal şartlarda en az 15-16 TL/kg olması gereken birim fiyatları, ileride bahsedilecek olan çeşitli sebeplerden dolayı bu fiyatların oldukça altına inmektedir. İşletme sahipleri bazı dönemlerde 8 – 11 TL/kg ile hayvan sattıklarını belirtmişlerdir.

İşletme Sahiplerine Göre Sektörün Sorunları

Hayvan Alımları ve Üretici Destekleri

İşletmeler hibe ve destek programlarından faydalanabilmek için süt sığırlarını Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) aracılığıyla ve ihale yöntemi ile almak zorundadırlar. Bu sistem yoğun bürokratik uğraşlarla birlikte, üreticinin kontrolü dışında bazı gelişmelerinde ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Üreticiler istedikleri özelliklerde ve istedikleri fiyata

hayvan alamamakta, daha yolun başındayken ciddi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Süt sığırcılığına verilen sübvansiyon ve nakdi desteklerin bir kısmı damızlık birliği aracılığı ile takip edilmektedir. İşletme sahipleri destek başvurularını (buzağı desteği, anaç desteği, süt desteği, suni dölleme desteği vb.) damızlık birliğine belli bir bedel karşılığında yapabilmektedir. Ancak araştırma alanında birliğe kayıt yaptıran işletme sayısı sadece 4'dür. İşletme sahipleri ihtiyacı olan hibe, sübvansiyon ve desteklerin tamamının devlet tarafından takip edilmesini ve ödemelerinde damızlık birliği üzerinden değil, diğer tarımsal desteklerde olduğu gibi doğrudan kendilerine yapılmasını istemektedirler.

Hibe – Kredi Sistemi

İşletmelere sadece inşaat ve makine için hibe verilmektedir. Hayvan alımları için ödenen bedellerde hibe olmayıp, bunun için kredi sistemi geliştirilmiştir. Bu işe başladığında işletme sahiplerinin tamamı Ziraat bankası aracılığı ile 2 yıl ödemesiz faizsiz 5 yıl vadeli kredi imkânından faydalanmıştır. 21 işletmenin toplam kullanmış olduğu kredi miktarı yaklaşık 20 milyon TL'dir. Bu krediler kullanılırken işletme sahipleri gayrimenkullerini ipotek olarak göstermişlerdir. Bununla beraber birçok işletme sahibi bu krediyi geri ödeme imkânına sahip değildir. Ayrıca işletme sahipleri sadece Ziraat bankasına değil; piyasadaki diğer bankalara, yem tedarikçilerine, süt alım firmalarına (avans kullanmak, firmalardan yem almak vb.) ve hatta bir kısmı tefeci diye tabir edilen şahıslara dahi borçlu durumdadır.

Süt Verimliliği

İşletmelerde günlük ortalama süt verimliliği yaklaşık 15 litredir. Hesaplanan bu günlük ortalama verimlilik rakamı; tamamı sertifikalı ve kültür ırkı olan süt sığırları için yeterince karlı değildir. Aynı ırktan olan süt sığırlarının ortalama günlük süt verimi yaklaşık 25 litrenin üzerinde olması gerekir (Keskin ve Dellal, 2011). Ancak araştırma alanında en yüksek verimlilik günlük 19 litre ile sadece 2 işletmede belirlenmiştir.

İşletme sahiplerine göre verimlilikte birçok değişkenin (bölgeye uygun kültür ırkı, tüketilen yem cinsi, yem miktarı, iklim koşulları, hayvanların sağlığı vb.) etkisi olmakla beraber, en önemli etkenin bölgenin iklim koşullarının süt sığırcılığı için uygun olmaması ve alınan ırkların bu bölgeye uyum sağlayamamasıdır. Bölgede yaz döneminde sıcaklığın ciddi olarak arttığı günlerde süt sığırlarının ortalama günlük süt verimlerinin 2 litreye kadar düştüğü ve bu dönemlerde süttten kesilen veya hastalık sonrası ölen hayvanların yoğun olduğu belirtilmiştir."

Yem Bitkilerinin Fiyatları

2011 yılında faaliyete başlayan işletme sahipleri, 2013 yılına geldiklerinde yem ve yem bitkileri fiyatlarında yaklaşık %400'e yakın artışla karşı karşıya kalmışlardır. Bu durum özellikle kendi arazisi olmayan ve yem ihtiyacını dışarıdan satın alarak gidermeye çalışan işletmelerin karlılığı ve devamlılığını ciddi anlamda etkilemiştir. İşletme sahipleri, yem ve yem bitkilerinin fiyatlarının yüksekliği dolayısıyla hayvanları için uyulması gereken yem karmasına dikkat etmemekte ve en ucuz yollarla hayvanlarının yem ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktadırlar. Bu durum hem üretim maliyetlerini hem de beslenme dolayısıyla süt verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Şanlıurfa'da süt sığırcılığı üretim faaliyetinde bulunan

işletmelerin etkinliği ile ilgili yapılan bir çalışmada işletmelerin ortalama etkinliğinin %56 olduğu belirlenmiştir. Etkinlikte kullanılan yem karmasının ve elektrik masraflarının önemli derecede etkili olduğu belirlenmiştir (Binici ve ark., 2013). İşletme sahipleri sektörle ilgili çözülmesi gereken en önemli sorunun bu olduğunu belirtmişlerdir.

Et Fiyatları

Süt sığırcılığı ile uğraşan işletmelerin temel gelirlerinden biri ineklerinden almış oldukları buzağılardır. Bu buzağılar yaklaşık 18 – 24 ay bakım sonrası pazara kesimlik hayvan olarak sunulmaktadır. Satış sonrası elde edilen gelir, işletmenin karlılığını etkileyen en önemli gelir kaynağıdır. Ancak et piyasasında oluşan fiyat dalgalanmaları üreticileri ciddi sıkıntıya sokmaktadır. Bazı dönemlerde; hayvanlarını satan işletme sahipleri, üretim maliyetlerini karşılamayan fiyatlarda yani zararı göze alarak satış yapmak zorunda kalmaktadırlar. Et piyasasında fiyatlarda üretici aleyhine ortaya çıkan bu tablonun birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenler işletme sahiplerinin belirttiği biçim ve önem sırasına göre;

-İşletme sahiplerinin hemen hemen hepsinin ciddi maddi sıkıntı içerisinde olması. Maddi sıkıntı içerisinde olan ve borçlarını ödemek isteyen işletme sahiplerinin; faaliyetlerine devam edebilmek için (yem, işçi, fatura ödemeleri vb.) ellerindeki hayvanları düşük fiyatlardan nakde çevirmesi.

-Hayvancılığa verilen hibe ve faizsiz kredilerden esas amacı hayvancılık olan çiftliklerin değil, düşük maliyetli fon ihtiyacı olan tacirlerin faydalandırılması. Düşük maliyetli fon ihtiyaçlarını gideren işletme sahiplerinin hibe ve krediyi kullandıktan

sonra ellerindeki hayvanları düşük fiyatlardan nakde çevirmesi.

-Suriye’de yaşanan iç karışıklık dolayısıyla sınırlardan geçirilen kayıt dışı büyükbaş ve küçükbaş hayvanların piyasada satışa sunulması.

-Hayvan Sigorta Sisteminin üreticilere sağladığı avantajların kötü niyetle kullanılması. Hayvanların çeşitli yollarla telef olmuş gibi gösterilmesi, süt veren ineğin süttten kesilmesinin sağlanması, sigorta değeri piyasa değerinden yüksek olan hayvanların ölüme terk edilmesi gibi yöntemler kullanılarak hayvan bedellerinin sigorta firmalarından alınması. Sigorta bedeli alınan hayvanın piyasada düşük fiyatlarla nakde çevrilmesi.

-Tarım politikaları çerçevesinde, tüketiciyi korumaya yönelik canlı hayvan ithal edilmesi. İlgili kurumlarca piyasada kaçak hayvan ve kaçak kesim denetimlerinin yetersizliği gibi nedenlerdir.

Kalifiye Personel ve Veteriner İhtiyacı

Araştırma alanındaki işletmelerin sadece ikisinde daimi çalışan; veteriner ve hayvan sağlığı personel bulunmaktadır. İşletme sahipleri özellikle hayvan besleme ve sağlığı ile ilgili konularda, deneme yanılma ve kendi bildikleri yöntemlerle müdahale etmektedirler. Bu durum hayvanlarda süt verimliliğini düşürdüğü gibi, hayvan hastalıklarının da ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. İşletme sahipleri maliyetleri arttırması nedeniyle kalifiye personel istihdamına da yanaşmamaktadır.

Sonuçlar

Süt sığırcılığı; tarımsal faaliyetler içerisinde kendine has özellikleri olan, kültürel bir olgudur. Diğer tarımsal faaliyetlere nazaran daha fazla emek ve

ilginin yer aldığı bir tarımsal faaliyet biçimidir. Bu sektörde faaliyette bulunacak olan yatırımcıların bunun bilincinde olması gerekmektedir. Şanlıurfa süt sığırcılığı işletme sahipleri öncelikle yatırım sürecinin başlangıcında sorun yaşamaktadırlar. Bölge iklim koşullarına uygun olmayan ırkların, TİGEM veya ihale yoluyla devlet denetiminde alınarak hibe ve desteklerden faydalanmak isteyen üreticiye satılması, yatırımcının kontrolü dışında gelişmelerin yaşanmasına ve yatırım sürecince planlanan maliyetlerin dışına çıkılmasına sebep olmaktadır. Şayet üretici hayvan alımını kendi yöntemleri ile yapabilirse çok daha uygun koşullarda satın alım yapabilecek, dolayısıyla planladığı yatırım maliyetlerine ulaşabilecektir. Diğer taraftan ortaya çıkacak olan bürokratik engeller ve hesaplanmayan maliyet artışlarından da kurtulabilecektir.

Şanlıurfa'da süt sığırcılığı işletmeleri genel anlamda ürünlerine (süt veya et) pazar bulmada sıkıntı yaşamamaktadırlar. Ancak üretim girdilerinin (yem, veteriner hekim, ilaç vb.) fiyatlarında meydana gelen değişimler karşısında üreticiler çaresiz kalmakta, maliyet artışlarını ürün fiyatlarına yansıtamamaktadırlar. Üretici için en önemli girdilerden biri olan yem ve yem bitkisi fiyatlarının değişimi, üretim faaliyetlerini oldukça etkilemektedir. Bu süreçte faaliyet bölgelerinde yem bitkisi üretiminin yaygınlaştırılması (gerekirse tarımsal üretim destek kapsamına alınması), Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin uygun koşullarda üreticiye yem bitkisi satışı yapmalarının sağlanması hatta süt sığırcılığı işletmelerine (pamuk üreticisine yapıldığı gibi) yem bitkisi desteğinin verilmesi veya diğer desteklerinin arttırılması gerekmektedir.

Süt sığırcılığı işletmeleri için önemli bir gelir kaynağı olan canlı hayvan satışlarında,

piyasada üretici aleyhine olan gelişmelerin engellenmesi gerekmektedir. Bu konuda ilgili kurum - kuruluşlara (Belediyeler, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Damızlık Birliği vb.) ciddi görevler düşmektedir. Sorumlu kurum – kuruluşlar tarafından hibe ve desteklerin yerinde kullanılıp kullanılmadığı incelenmeli, hayvan sigortası usulsüzlükleri araştırılmalı, hayvan kayıtları sağlıklı tutulmalı, kaçak hayvan girişleri ve kaçak kesimler engellenmeli, denetimler arttırılmalıdır. Tüketicinin korunması amacıyla, hayvancılık ile ilgili uygulanan ithalat politikaları gözden geçirilmelidir. Sektördeki sıkıntılar ile mücadele eden işletme sahipleri, uygulanan ithalat politikaları ile çıkmaza girmektedirler.

Uygun koşullarda yapılırsa, ilgili destekler ve hibeler yerinde kullanılırsa ve sorumluluk sahibi kurum ve kuruluşlar görevlerini yerine getirirse; süt sığırcılığı işletmelerinin etkileri çok yönlü olacaktır. Öncelikle tarımsal faaliyetler ve bitki deseninde değişim sağlanacak, tarıma dayalı entegre tesisleri artacak ve Şanlıurfa'da istihdam yaratılabilecektir.

Kaynaklar

- Benek, S., 2006. Şanlıurfa ilinin tarımsal yapısı, sorunları ve çözüm önerileri. Coğrafi Bilimler Dergisi, 4 (1): 67 - 91.
- Binici, T., Zualuf, C.R., Özel, R., Seviç, R., Işgın, T., 2013. Assessing Production Efficiency of Dairy Farms in Sanliurfa Province, Turkey. Journaj of Animal and Veterinary Advances 12 (5):621-624.
- Karaağaç, Ahmet., Bilgiç, Amine., Çukur, Ülkiye (2006), "Şanlıurfa Tarım Master Planı", <http://www.tarim.gov.tr/SGB/B elgeler/Master/sanliurfa.pdf> (02.02.2015).

- Keskin, G. ve Dellal, İ., 2011. Trakya Bölgesinde Süt Sığırcılığı Üretim Faaliyetinde Brüt Kar Analizi. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 17 (2): 177 – 182.
- TÜİK, 2014. Seçilmiş Göstergelerle Şanlıurfa, 2013. Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları, Yayın No: 4332, Ankara, 186 s.